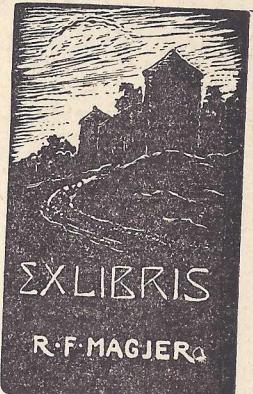
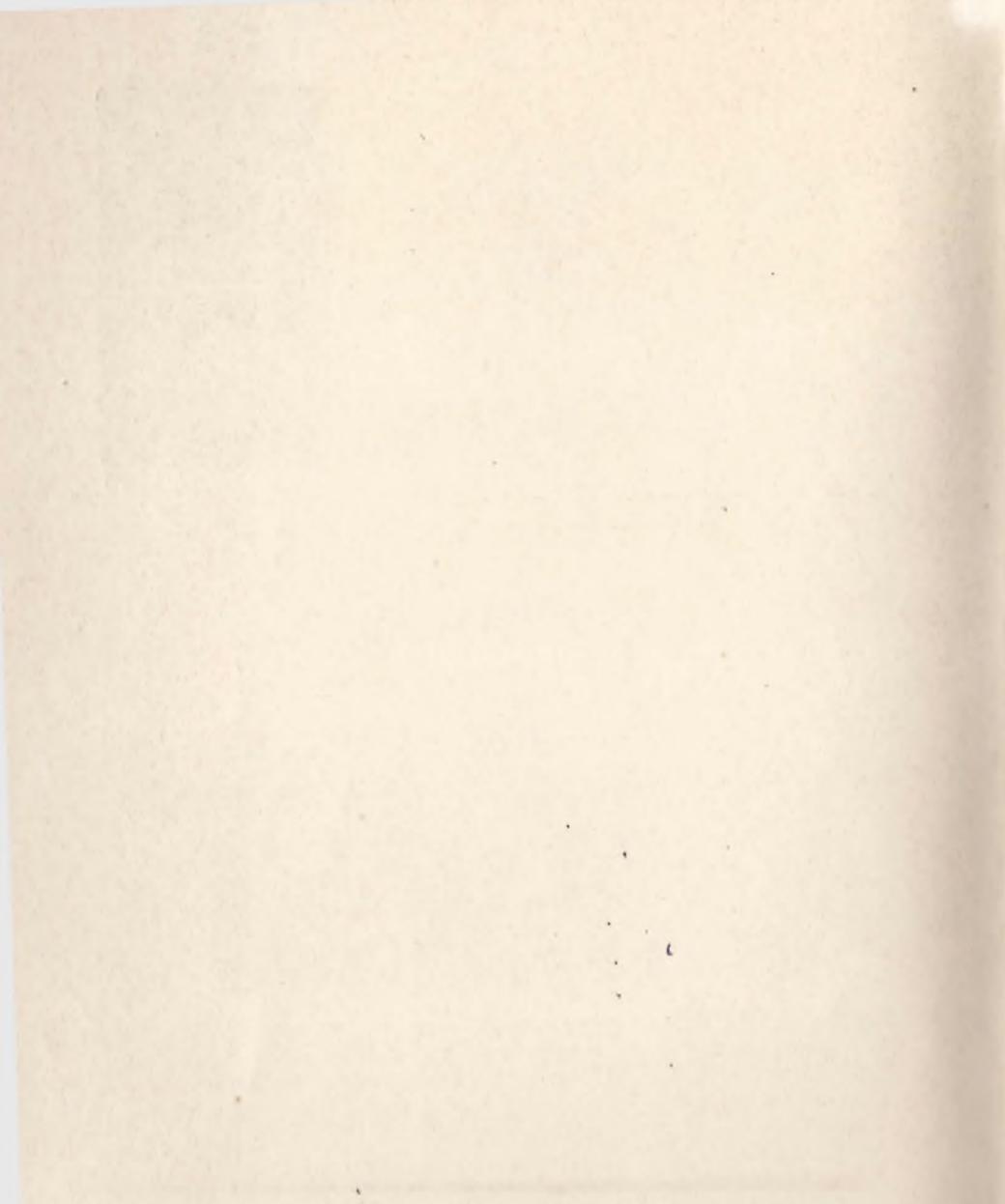

I Z PROJECILOSTI
I SADASHNOSTI
R·F·MAGIER

IZ PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI

R. F. Magier

KOMISIONALNA NAKLADA ST. KUGLI U ZAGREBU (ILICA 30)
KNJIŽARA KRALJEVSKOGA SVEUČILIŠTA I JUGOSLAVENSKE AKADEMIE
KRALJEVINE S. H. S

886.2-8.

14.5.25

GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNUJŽNICA
OSJEK

871311615

TISAK SRPSKE ŠTAMPARIJE D. D. U OSIJEKU

MJESTO PREDGOVORA

Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, uz potporu prijatelja i štovatelja, priredio je 5. VI. 1925. od 8 sati daleje na večer u Narodnom Kazalištu svojemu predsjedniku R. F. Magjeru, povodom njegove 25-godišnjice književnikovanja, proslavu u znak priznanja za njegov zaslужni dosadašnji rad. Pročelnik Prosvjetne Sekcije dr August Gruenwald pozdravio je prisutne toplo besjedom i na poetski način razložio svrhu same priredbe:

da se čovjek na čas otrgne od zbilje života i zađe u carstvo poezije, što će miljenici Talije dočarati svojom umjetničkom prikazbom. A to će biti ujedno najljepše priznanje svečaru i poticaj u njegovom dalnjemu kulturno-prosvjetnom nastojanju. Nakon toga slijedile su deklamacije, recitacije, melodram, i solo-pjevanje, koje je Magjer napisao ili spjevao. Prvi je takav rad: »Dnevni Događaj«, pjesnička priповijest. Svojedobno je stampana u »Kolu« Matice Hrvatske (knj. VI., god. 1910.). Prvak naše drame Aco Gavrilović deklamovao je poznatom svojom sposobnosti, dok je opet isto tako vazda naš vedri Tošo Stojko vić recitovao novelu »Badnjak« (iz »Zapisaka sa sela«), koju je nedavno po drugi put preveo na česki dr Fr. Pata za najmoderniji praški list »Svetozar«. Simpatična i talentovana kazališna naivka Nevenka Vukšan-Vincenc deklamovala je umilnim glasom, a u hrvatskom narodnom odijelu

naših seljakinja, legendu »Dva Svijeta«. Poslije ovoga svega nastupio je stari znanac Osječana, a sada jedan od najuglednijih članova beogradskog Narodnog Pozorišta: Dragoljub P. G o s i Ć. Došao je na pozornicu kao hrvatski seljak u narodnom odijelu i poznatim svojim umjetničkim nastupom deklamovao snažni patriotski monolog »Hrvat«, kojega je uglazbio kao melodramu Edo T u m a, poznati naš skladatelj i kapelnik u Petrinji. Na klaviru ga je pratilo ravnatelj opere Lav M i r s k i poznatom svojom odličnom spremom, koja u Osijeku ne poznaje takmaka. Nakon odulje stanke, prije koje je izazvan svečar na pozornicu i tu primio lovor-vijenac hrvatskom trobojkom sa darovima*, iznijela je nježnom deklamacijom uvažena kazališna članica Zora P e t r o v i Ć e v a jednu liriku iz »Erotika« i »Poriva«, a Adolf M e n d l e r, uz adekvatnu pratnju na klaviru prof. B e r v a r a, otpjevao lijepim svojim bari-tonom snažnu baladu »Crna Priča«, koju je uglazbio Jakov G o t o v a c, kapelnik zagrebačke opere i poznati naš skladatelj. Sada je nastupio Boško J u g o v i Ć, bivši učitelj i slušač pedagogijuma u Jemi, pa odeklamovao baladu »Karaula Crvena Stena« takovom spremom i umjetničkim sposobnostima, da je mnogobrojno općinstvo bilo najugodnije iznenadeno. Prvakinja i najuglednija naša operna pjevačica Štefa R h o d a n n e pjevala je prekrasno svojim školovanim glasom dvije popijevke od Tume: »Došla si« i »Znaš li?!« uz pratnju Lava Mirskoga i upotpunila čistom umjetnošću ovo literarno-večer. Budući da je radi odsutnosti iz Osijeka otpala deklamacija Dujama Biljuša, a radi bolesti izvađača Ungarova »Pjesnička Vizija«, to je kao zadnja točka bio nastup mladenačkoga guslača Zlatka T o p o l s k o g a uz pratnju na klaviru dražesne Lili Kraus. Izvodili su »Kubelikovu Serenadu« od F. Drgle mladenačkom svježinom i poletom, čime je programni dio završen u ugodnom raspoloženju uz sudioništvovanje mnogobrojnoga otmjenoga općinstva. Istaknuti valja, da je raspore-

* Tu treba spomenuti prekrasno izradenu tamburu prve naše i najstarije rukotvornice tambura J. Stjepušina u Sisku. Tambura je izradena iz prastare (200 god.) favorovine, a ukrašena ornamentikom i napisima iz sedefa.

dom ravnao I. Rakarić i I. Roch, pa je opsežni program te-
jkao glatko i vrlo lijepo. Sad je održan komers u vrtu Hotela-
Görög uz sudjeovanje glazbene družbe prof. Švarcmanoffa,
koja je, tom prilikom iznijela mnoge slavenske komade i sklad-
bu Valerijana F. Antunovića »Jugoslavensku himnu«, kojoj je
tekst napisao 29. X. 1918. sam svečar. Tu je palo više govora,
od kojih valja spomenuti onaj gde Josipe Glembay, profesora
A. Živanovića, D. P. Gošića, Ž. Paunovića (obojica iz Beo-
grada), Oskara F. Antunovića, dra A. Gruenwalda i drugih.

*

Pohvalom treba spomenuti, da su oko raspačavanja ulaznih
karata uložili truda u ime Srpske Ženske Zadruge predsjednica
Danica Živanović, tajnica Savka Štreitenberger i članica upr.
odbora Cvetkovićeva, zatim gde: Frida Herzer, Krešić, Ko-
viljka Trkulja i Marija Raisenbüchler, Ivan Bukovčan, Ahmed
Knopp, Ilija Beara, knjižara Armina Kleina i blagajnica Narod-
nog Kazališta Zora Ivančanova.

*

Povodom same proslave stiglo je na svečarevu osobu iz raz-
nih dijelova naše Države i slavenskih mjesa mnoštvo brzo-
java i pismenih pozdrava. Čestitali su slijedeći:

Radoslav Bačić, ravnatelj i urednik »Jugoslavenskog Lloy-
da« (Zagreb), prof. M. V. Knežević, urednik »Književnog
Sjevera« (Subotica), dr Makso Arminski (Vinkovci), prof.
P. M. Ilić, urednik »Glasnika Podmlatka Crvenog Krsta S.
H. S« (Beograd), Bogumil Tonci, urednik »Samoborskog Li-
sta« (Samobor), Marija Ivančan (Zagreb), M. M. Gjokić,
urednik »Kriminalne Biblioteke« (Beograd), Zlata i Branko
Kršnjači (Drenje), Janko Stjepušin (Sisak), Mavro
Špicter (Zagreb), u ime rumunjskih Hrvata: Joca Čosić
(Rekaš), prof. Šaša Šantel (Ljubljana), Žika Paunović
(Beograd), Magda Kern, Josip Böhm (Ernestinovo), dr Jan
Magiera (Piotrkow), dr Frant. Páta (Praha), A. V. Bek
(Sarajevo), Josip Pavlić (Zagreb), Antonija Kassowitz-
Čvijić, hrvatska književnica (Zagreb), prof. Fran Nov-
ljan, tajnik »Prosvjetnoga Saveza« (Zagreb), Stjepan D.

Dvoržak (Širokopolje), Vojta Braniš, kipar (Zagreb), Jan Koch, književnik (Rouchovany), Ivan Prištevac (Beograd), Edo Tuma, skladatelj (Petrinja), dr Ivo Kršnjača i Štefa Iskra (Zagreb), prof. M. R. Dimitrijević, urednik »Vjesnika Kulture« (Beograd), Mirko Rački, slikar (Zagreb), Richard Watzlauwек, njemački književnik i suradnik »Neu Freie Presse« (Presika pri Ljutomeru), prof. dr Aleksije Jelačić, književnik (Priština), Fran Erjavec, književnik (Ljubljana), dr Mića Anić (Beograd), prof. Leposava Petković, predsjednica Podmlatka Crvenoga Krsta S. H. S (Beograd), dr Josip Tominšek, književnik (Maribor), Aleksije Hanzen, slikar (Dubrovnik), prof. Milan Begović, književnik (Zagreb), M. K. Nikolić-Rasinski, književnik (Beograd), dr Hrgi-Mandić, stručni pisac (Zagreb), Dušan Slavić, urednik »Nove Zore« (Beograd), Ante Brozović (Zagreb), prof. dr Ferdo Nikolić, urednik »Vijenca« (Zagreb), Dinko Sirovića, hrvatski pjesnik (Zagreb), Petar Odavčić, predsjednik mužičkog društva »Stanković« (Beograd), učiteljstvo osnovne škole: N. Hajdin, Božićeva i J. Goll (Voćin), Mirko Buchbinder (Belišće), Uprava Narodnega gledišća: M. Hubad (Ljubljana), dr Stjepan Vuksan-Sane Kurjaković (Virovitica), Josip Mihelčić (Dalj), Vinko Vič (Illok), Mirko Breyer (Zagreb), Branislav Gj. Nušić (Sarajevo), Panta Gruić, general (Beograd), Knjižara kr. sveučilišta i akademije Stj. Kugli (Zagreb), Jelka i Zorka Lažić, urednica »Dječijih Novina« (Novi Sad), Ivan Franić-Požežanin (Zagreb), Jelka Ivanović kada »Pčelicama« (Beograd), dr N. Nedović, liječnik (Mitrovica), dr A. Deutscher sa suprugom (Vinkovci), Prosvjetni Savet: dr Čačić i Fr. Novljan (Zagreb), ing. Gustav Kunetz, ravnatelj »Titanita« d. d. za kem. industr. (Zagreb), Serafina Margold, vlasnica knjižare i naklade (Donji Miholjac), Glazbeni Matiča (Ljubljana), Obitelj: Matiča (Vinkovci), prof. Gjurić (Beograd), Obitelj: Nevečerel, Oblak, Sedmak i Ružica Žert-Dončević (Zagreb), Mato Medvedović i Josip Crepić (Vinkovci).

Vjekoslav Matijak, ravnatelj građanske škole i stručni pi-
sac (Šid), prof. dr Franjo Hermann, ravnatelj biskup. sjeme-
ništa (Đakovo), dr Marko Leko, predsjednik Crvenoga Krsta
S. H. S (Beograd), Ivan K. Ostojić, odvjetnik i hrvatski knji-
ževnik (Prijedor), Ivan Cerovski (Virovitica), za Narodno
Pozorište: P. Golja (Beograd), Redakcija »Slovevec«
(Ljubljana), Mih. M. Stanojević, pedagoško-stručni knji-
ževnik (Beograd), Dragan Renarić, prof i slikar (Vukovar),
Franjo Silberbauer, rav. učitelj (Lovas), za Gradsko po-
glavarstvo: vladin povjerenik Lazic (Vinkovci), Zora Vuk-
sa n-Barlovićeva (Graz), Za: Jugoslavensko Novinarsko
Udruženje, sekcija Zagreb: dr M. Dežman, predsjednik, Ivan
Krznařić, blagajnik (Zagreb), Amalija Bariček, pri-
vremena upraviteljica ž. škole (Virovitica), Vladoje Dukat,
srednjoškolski zemalj. školski nadzornik izv. sl. i akad. pisac
(Dubrovnik), Isaije Mitrović, srpski pjesnik i pripovjedač
(Prijedor), prof. dr Vinko Lozovina (Split), univerzitetski
profesor dr P. R. Radosavljević (New York), dekan i
župnik Ladislav Charvat (Petrijevc), »Dziennik Narodowy«
(Piotrków), »Virovitican« (Virovitica).

*

Budući da je radi opežnosti nemoguće na ovom mjestu objelo-
daniti sve pozdrave, primjera radi navodimo slijedeće:

Pridružujem se priznanju, koje Vam se danas ukazuje za Vaš
vriedan rad. Branislav Nušić (Sarajevo)

Srdačno Vam čestitamo proslavu, ceneći Vaše zasluge, koje
ste činili opštem kulturnom i nacionalnom polju naše ujedinje-
ne otadžbine.

Petar Odavice, predsjednik društva »Stanković« (Beograd)

Čestitam 25-godišnjicu plodnog književnog rada. Bratki po-
zdrav! Panta Grujić, đeneral (Beograd)

Mnogopoštovani gospodine! Dozvolite, da Vam i ja prilikom
25-godišnjice književnog rada najsrdačnije čestitam. Želim
Vam u budućnosti mnogo sreće i mnogo... mnogo uspjeha.
Mnogo Vas štuje i pozdravlja:

Pavel Golja, tajnik Narodnog Pozorišta (Beograd)

Hrvatski spisatelj R. F. Magjer slavi te dni 25 letnico svojega književnega delovanja. V proslavo tega dogodka priredi »Klub hrvaških književnikov in umetnikov v Osijeku«, čigar ustavitev in predsednik je slavljenec, danes v osješkem gledališču slavnostno akademijo z mnogimi glasbenimi točkami in recitacijami slavljenčevih del. Tudi mi se pridružujemo njegovim častilcem in mu kličemo: Še mnogo let!

»S o v e n e c«, dnevnik, god LIII., broj 124. od 5. VI. 1925., str. 3. (Ljubljana).

Velecenjeni gospod! Številnim čestilcem širom naše domovine ob priliki petindvajsetletnice Vašega književnoga delovanja se pridružuje tudi uprava Narodnega Gledališča v Ljubljani z iskreno željo, da bi še dolgo vrsto let delovali v prospeli in razevit naše nacionalne kulture, kateri ste posvetili vse moči in odlične sposobnosti. Blagovolite vzeti na znanje izraz našega odličnega poštovanja. Za upavo Narodnega Gledališča v Ljubljani:

M. H u b a d, upravnik (Ljubljana)

Sehr verehrter, lieber Herr Kollege! Mit besonderer Freude habe ich in der Nummer 678. der von mir gegründeten Tagszeitung »Der Morgen« einen Artikel über Ihr 25 jähriges Dichterjubilaeum gelesen und spontan muss ich Ihnen, lieber und hochverehrter Herr Kollege, schreiben. Nehmen Sie nun auf diesem Wege meine herzlichste Gratulation zu Ihrem 25 jaehrigen Dichterjubilaeum entgegen! Möge Ihre wahre Kulturarbeit gesegnete Ernte zeitigen zu Nutz und Frommen Ihrer herzlichen, bideren kroatischen Nation, der Sie als treuer Sohn angehören und die ich stets verehrte, und auch zum Wohle der gesammten zivilisierten Welt! Indem ich mich der angenehmen Hoffnung hingebe, dass Sie, verehrter Herr Kollege, diese meine Zeilen richtig antreffen und ich von Ihnen ehest mit einigen Antwortzeilen geehrt werde, bleibe ich um in zwischen mit dem Ausdruck der vorzüglichsten Hochaltung und Verehrung, Ihr Sie kollegial begrüssender:

Richard Watzlawek, Chefredakteur
(Presika pri Ljutomeru)

Povodom proslave 25-godišnjice Vašega književnoga rada, izvolite primiti srdačno čestitanje »Prosvjetnoga Saveza«.

Vi ste u najtežim danima počeli buditi narodnu svijest u gradu Osijeku, Vi ste neumorno širili smisao i ljubav za hrvatsku knjigu u onome gradu, koji je od starine bio zadojen tuđim duhom. Za to će Vam hrvatski narod uvijek biti haran.

Kad je kod nas počeo pokret za pučku prosvjetu, Vi ste bili medu prvim radnicima. Vi sudjelujete u radu »Prosvjetnoga Saveza« od prvoga početka, a kao prosvjetni referent Osječke Oblasti neumorno radite, da dignete prosvjetu onoga kraja.

Od srca želimo, da svoju mladenačku snagu i radinost još dugo sačuvate na korist naroda i hrvatske kulture.

Dr M. Čaković, predsjednik, Fr. Novijan, tajnik (Zagreb).

... Što je znameniti osječki sin Fr. Ž. Kuhač nekoć u Osijeku probudio pjevanom pjesmom, ali je opet zadrijemala, to ste Vi jednakim neprekidnim naporima, jednakim oduševljenjem nastavili hrvatskom pjesmom i pričom. Tu časnu pobjedu mora da Vam prizna svaki Vaš prijatelj i književnik. Slavne večeri 5. VI. 1925. u duhu ču biti s Vama. Usrđnim kolegialnim pozdravom:

Antonija K. Cvijić (Zagreb)

Ein eifriger Kulturarbiter feiert sein bescheidenes Jubiläum, Fünfundzwanzig Jahre sind eine kurze Spanne Zeit für einen jungen Mann, der eigentlich erst in das wirkliche Mannesalter tritt, das mit dem 40. Lebensjahr beginnt, wann es zum Greise alter wird, das wiess ich noch nicht.

Magjer hat gewissenhaft buchgeführt über seine literarische Tätigkeit; wir lesen, dass er 20 Bücher für die Jugend, ein Buch Uebersetzungen, eines enthaltend literarische Notizen eines Riesenbeschreibungen und 4 Bände verschiedenen Inhalts geshrieben hat.

Neben dieser stattlichen Reihe von Büchern erscheinen eigentlich die 15 Bänder Gedichte und Erzählungen so bescheiden, dass Magjers Jubiläum uneigentlich als Dichterjubiläum bezeichnet werden kann.

Seine dichterische Tätigkeit tritt noch mehr zurück, wenn man

Hrvatski spisatelj R. F. Magjer slavi te dni 25 letnico svojega književnega delovanja. V proslavo tega dogodka priredi »Klub hrvaških književnikov in umetnikov v Osijeku«, čigar ustavnitelj in predsednik je slavljenec, danes v osješkem gledališču slavnostno akademijo z mnogimi glasbenimi točkami in recitacijam slavljenčevih del. Tudi mi se pridružujemo njegovim častilcem in mu kličemo: Še mnogo let!

»Slovenec«, dnevnik, god LIII., broj 124. od 5. VI. 1925., str. 3. (Ljubljana).

Velecenjeni gospod! Številnim čestilcem širom naše domovine ob priliki petindvajsetletnice Vašega književnega delovanja se pridružuje tudi uprava Narodnega Gledališča v Ljubljani z iskreno željo, da bi še dolgo vrsto let delovali v prospех in razevit naše nacionalne kulture, kateri ste posvetili vse moči in odlične sposobnosti. Blagovolite vzeti na znanje izraz našega odličnega poštovanja. Za upavo Narodnega Gledališča v Ljubljani:

M. Hubad, upravnik (Ljubljana)

Sehr verehrter, lieber Herr Kollege! Mit besonderer Freude habe ich in der Nummer 678. der von mir gegründeten Tagszeitung »Der Morgen« einen Artikel über Ihr 25 jähriges Dichterjubilaeum gelesen und spontan muss ich Ihnen, lieber und hochverehrter Herr Kollege, schreiben. Nehmen Sie nun auf diesem Wege meine herzlichste Gratulation zu Ihrem 25 jaehrigen Dichterjubilaeum entgegen! Möge Ihre wahre Kulturarbeit gesegnete Ernte zeitigen zu Nutz und Frommen Ihrer herzlichen, bideren kroatischen Nation, der Sie als treuer Sohn angehören und die ich stets verehrte, und auch zum Wohle der gesammten zivilisierten Welt! Indem ich mich der angenehmen Hoffnung hingebe, dass Sie, verehrter Herr Kollege, diese meine Zeilen richtig antreffen und ich von Ihnen ehest mit einigen Antwortzeilen geehrt werde, bleibe ich um in zwischen mit dem Ausdruck der vorzüglichsten Hochaltung und Verehrung, Ihr Sie kollegial begrüssender:

Richard Watzlawek, Chefredakteur
(Presika pri Ljutoineru)

Povodom proslave 25-godišnjice Vašega književnoga rada, izvolite primiti srdačno čestitanje »Prosvjetnoga Saveza«.

Vi ste u najtežim danima počeli buditi narodnu svijest u gradu Osijeku, Vi ste neumorno širili smisao i ljubav za hrvatsku knjigu u onome gradu, koji je od starine bio zadojen tuđim duhom. Za to će Vam hrvatski narod uvijek biti haran.

Kad je kod nas počeo pokret za pučku prosvjetu, Vi ste bili medu prvim radnicima. Vi sudjelujete u radu »Prosvjetnoga Saveza« od prvoga početka, a kao prosvjetni referent Osječke Oblasti neumorno radite, da dignete prosvjetu onoga kraja.

Od srca želimo, da svoju mladenačku snagu i radinost još dugo sačuvate na korist naroda i hrvatske kulture.

Dr M. Čaković, predsjednik, Fr. Novljan, tajnik (Zagreb).

...Što je znameniti osječki sin Fr. Ž. Kuhač nekoć u Osijeku probudio pjevanom pjesmom, ali je opet zadrijemala, to ste Vi jednakim neprekidnim naporima, jednakim oduševljenjem nastavili hrvatskom pjesmom i pričom. Tu časnu pobjedu mora da Vam prizna svaki Vaš prijatelj i književnik. Slavne večeri 5. VI. 1925. u duhu će biti s Vama. Usrđnim kolegialnim pozdravom:

Antonija K. Cijić (Zagreb)

Ein eifriger Kulturarbeiter feiert sein bescheidenes Jubiläum, Fünfundzwanzig Jahre sind eine kurze Spanne Zeit für einen jungen Mann, der eigentlich erst in das wirkliche Mannesalter tritt, das mit dem 40. Lebensjahr beginnt, wann es zum Greise alter wird, das wiess ich noch nicht.

Magjer hat gewissenhaft buchgeführt über seine literarische Tätigkeit; wir lesen, dass er 20 Bücher für die Jugend, ein Buch Uebersetzungen, eines enthaltend literarische Notizen eines Riesenbeschreibungen und 4 Bände verschiedenen Inhalts geschrieben hat.

Neben dieser stattlichen Reihe von Büchern erscheinen eigentlich die 15 Bänder Gedichte und Erzählungen so bescheiden, dass Magjers Jubiläum uneigentlich als Dichterjubiläum bezeichnet werden kann.

Seine dichterische Tätigkeit tritt noch mehr zurück, wenn man

seine redaktionelle und organisatorische Tätigkeit in Rechnung nimmt.

Er veranstaltet die Errichtung von Gedenktafeln und entreisst dadurch Namen verdienstvoller geistiger Arbeiter der Vergessenheit; er führt 200 Bauern nach Serbien und bringt verschiedene Vereine nach Osijek; sammelt Bücher und Zeitschriften für eine Volksbibliothek; kümmert sich um Journalisten, Schauspieler, Maler, Ausstellungen, Publikationen.

Es war sehr richtig, dass man für R. F. Magjer ein eigenes Amt bei der Departementsbehörde geschaffen hat; denn die Stelle eines Professors der Lehrerpräparandie in Osijek, die er durch 12 Jahre versehen hat, wäre zu beengend für einen so vielseitigen Mann der, zu alledem, was er leistet, mit grösstem Eifer an der Organisation des Roten Kreuzes arbeitet. Die Idee der Propaganda für das „Rote Kreuz der Jugend“ ist sehr gut zumal auf diesem Ummweg der Handfertigkeitsunterricht gepflegt wird. Wir beglückwünschen Herrn R. F. Magjer; er ist ein wahrer Kulturträger.

Dr Iso Kršnjača u Zagrebu (»Der Morgen«, g. 3., br. 678. od 8. V. 1925.)

Našega omiljelogom omladinskoga pisca i pjesnika povodom 25-god. rada pozdravljamo klicajući, da još dugo poradi uzdanici našoj na ponos miloga nam roda.

N. Hajdin, Božičeva, J. Goll,
učitelji osnovne škole (Voćin)

Dragi prijatelju! O proslavi 25-godišnjice književnog rada primi moju prijateljsku čestitku. Mnogo pozdrava! Tvoj:

Msgr. dr Franjo Hermann, prof. theolog. i ravnatelj biskup. sjemeništa (Đakovo)

Vrlo poštovani gospodine! Povodom proslave 25-god. Vašega zaslužnoga i priznatoga književnog i kulturno-prosvjetnog rada primite i od mene iskrenu čestitku i sve dobre želje. Živili! S odličnim poštovanjem:

Dr Ante Pinterović (Osijek)

Prigodom 25-godišnjice Vašeg književničkog rada izvolite primiti izražaj priznanja i želju, da još dugo budete u stanju obo-

gaćivati domaću književnost Vašim vrlo cijenjenim djelima. M kao predstavnici grafičkog radništva u ime cijele podružnice najsrdačnije Vam čestitamo u nadi, da ćemo imati prilike mnoga Vaša djela izraditi i time Vama pomoći pri širenju na rodne kulture.

Odličnim poštovanjem za Savez Grafičkih radnika (ca) Jugoslavije, podružnica: Dragutin Kaufmann, predsjednik, A. Friedman, tajnik (Osijek).

Iz Osijeka su čestitali: dr Simon Ungar, nadrabin, Ljudevit Szekele, knjižar, Franjo Sudarević, rav. učitelj, Marija Petrović, udova kapetana, August Tomash, kr. pošt. i brzojav. nadzornik, sa suprugom, Pavao M. Rakos, gradski činovnik, prof. Ante Schmidt, Svetozar Tomić, državni odvjetnik, Faithi Held, knjigoveže, Lazar Resanović, uredski ravnatelj Osječke Oblasti, dr Ante Pinterović, bivši gradonačelnik i narodni zastupnik, dr Jovan Božić, veliki župan županije virovitčke na r., Jovan Urbanić, kapelnik, dr Nikola Jurčić-Bitorac, odvjetnik, Žiga Berenji, vlasnik naklade »Kultura«, Miloš M. Ljubić, urednik »Hrvatske Pčele« i školski nadzornik izv. sl., Izraelitičko gospojinsko potpomagajuće društvo u Donjem gradu: K. Kohlbach & G. Neumann, Neuhauß, vlasnik Orijentalnoga Salona, Marie i Rudolf Bielinek, vlasnik tvornice kandita »Soleil«, Bela Frank, knjižar i nakladnik, bivše učenice: Jelica Celestin, Emilija Ružička-Zelenka, Mira Müller, Anka Metzner, Greta Meister, Ljubica Unukić-Trnina, industrijalni zastupnik: Gustav Sladek, ravnatelj pomoćnih ureda sudb. stola: Julio Albert, za Savez grafičkih radnika (ca) Jugoslavije, podružnica: D. Kaufmann i A. Friedman, dr Karlo Weissmann, liječnik, Judita udova Herzl, šef redarstvenog povjereništva Josip Tučan, redar. nadzornik Simo Popović, Gjorgje Gj. Jovanović, publicista, Dragutin Virág-Drašković, kr. podžupan izv. sl., Samujlo Ferber, trgovac, Anka Bogdanić, učiteljica, Dimitrije Magarašević, prosvjetni inspektor Osječke Oblasti, Gjuro Tarnik, ljekarnik, dr Franjo Gotschallk, liječnik i gradski fizik izv. sl.,

Martinčević, član Narodnog Kazališta, prof. dr Milan Stijić, oblasni inšpektor, Antun Novosel, učiteljica Ibišić, učiteljica Lidića Machulka, dr A. Muža, liječnik itd.

*

Samu proslavu registrirali su vrlo pohvalno: osječka štampa, imenito najstariji dnevnik: »Dje Drau« (izlazi 58 godina, a uređuje: Lavoslav Selinger), tjednici: »Jug« (izlazi 8 godina, a uređuje: ing. Drag. Šaj), »Straža« (izlazi 7 godina, a uređuje: Teodor Skrbić) i Christliche Volkszeitung« (izlazi 7 godina, a uređuje: Rudolf Švedl), mnoge zagrebačke, ljubljanske, beogradske i pokrajinske novine.

Prikaz o 25-god. književnoga rada sa svečarovom slikom objedinile su ove smotre: »Svetozor« (broj 18. od 21. V. 1925., god. XXV., urednik: Jakub Loukota, Praha), »Književni Šever« (sv. 3. od 1. VI. 1925., god. I., urednik: Milićević V. Knežević, Subotica), »Vjesnik Kulture« (broj 3. od 1. III. 1925., god. I., urednik: prof. Miloš R. Dimitrijević, Beograd), »Ilustrovani List« (broj 18. od 3. V. 1925., urednik: Ivan Zrnić i Nikola B. Jovanović, Beograd), Glasnik Podmlatka Crvenoga Krtsa S. H. S. (broj 8. od 8. IV. 1925., god. IV., urednik: prof. Petar M. Ilić, Beograd), »Kriminalna Biblioteka« (broj 1. od 1. IV. 1925., god. II., urednik: Mih. M. Gjokić, Beograd), »Zagrebački Ilustrovani List« (broj 24. od 13. VI. 1925., god. II., urednik: Zlatko Špoljar, Zagreb).

*

R. F. Magjer rodio se 28. IX. 1884. u Zemunu. Službuje kao kr. školski nadzornik - prosvjetni referent kod Osječke Oblasti, gdje uređuje polumjesečnu ilustrovanu smotru „Vjesnik Osječke Oblasti“, koja izlazi kao nastavak „Vjesnika Županije Virovitičke“ u XXXIV. god. Književno se javio 1899. i 1900. u „Pobratimu“ za urednikovanja dra Gavre Manojlovića, sadašnjega predsjednika Jugoslavenske akademije u Zagrebu. Sabrane svoje književne radove počeo je izdavati 1905. i izdao 42 izvorne knjige za širu javnost i za mladež, a kompilatorskih i uredio preko 58. Važnija su mu pjesnička djela: „Porivi“, „Novi zvuci“, „Moj put“, „Erotika“, „Pjesme iz osame“, novele: „Zapisci sa sela“ (prevedeni na česki, njemački, poljski itd.), antologija

savremene hrvatske omladinske književnosti: „U pjesmi i priči“ i putopis „Hrvati u Srbiji“. Godine 1909. pokrenuo je osnutak Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, uredio sva klupska izdanja i rukovodstvo zamjeran njegov kulturno - prosvjetni i umjetnički rad u Osijeku i okoli a povrh toga promicao humanost Crvenoga Krsta S. H. S i njegovo Podmјlatka i sudjelovao u svim važnijim kulturno - prosvjetnim pothvatima

I. B. R.

TRIPTIH*

CRNA PRIČA

Gora pusta. Hrast do hrasta,
Stoljetni san drijema.
Četa čeka. Kralj sam družbi
Zadnji pozdrav sprema.

Padnem li vam — Rod je roblje
I vi, druzi mili;
U boj! Vazda su Hrvati
Div-junaci bili.

U boj! Gromko kliknu grla,
Bljesnu handžarine.
Borba. Pokolj. Navlače se
Na krv lisičine.

Stišalo se. Srvan, zdvojan
Narod zaplakao.
Sve umuklo. Gusle samo
Drhću: Svačić pau...

UČITELJ

Gledajte ga: Starac. Sjedina ga kitii,
Pogurenih leda jedva naprijed klima.
Kažu, da mu istom pedeseta imenima,
Drugi u toj dobi još je mladac viti.

Čudnu, tešku brazdu, spomen neku svetu
Preko vedra čela vore ispisale.
Ah, dok drugom ruže cvale, mirisale,
On je pelin guto prvom u poletu.

Liječio je rane, kazivao pute,
Po kojima mnogi stigli sreće k meti;
Sam je progutao trovi dosta ljute,

Samo drugi zdrav da pir i gozbe sveti.
Gledajte ga: Starac. Sjedina ga kitii,
A priznanje, hvala: mrtvom grob će biti.

* Ovaj Triptih je spjevan prije god. 1912., a uzet iz drugoga izdanja »Novih Zvukova« (1912., str. 40—57.), koje je rasprodano. Dvije zadnje kitice iz pjesme »Domovini« ispisivane su i dodane: 9. V. 1925.

DOMOVINI

Junaci, gdje ste, gdje ste oj Hrvati ? !
Ko grom se vaša slava ori svijetom
Od negda, kad ste znali lakinijem

Poletjet proti vragu, pred njim stati
Ko klisuje od silnog Velebita —
A gdje ste danas? — tužan ja se pitam.
Mihael Gorski (dr Ivo Krnic)

Domovino, majko, amanetu slatki,
Što te više gledam, to te više žalim
Raskidanu, bijednu; sa suzom u oku
Ljubim grudu tvoju i dušu si galim . . .

Domovino, majko, o kako je teško,
Kad rođeni sinak svoj na svomu nije,
Dok tuđinac jatom po tebi se vrze
I za sitne novce kida te i bije.

Domovino, majko, u bescjenu idu
Tvoja rodna polja, tvoji meki luzi,
Tvoje plodno sjeme, tvoja spomen sveta . . .
Haračlija još se smije tvojoj suzi.

Domovino, majko, amanetu slatki,
Čudna su vremena, još čudniji ljudi:
Sami tvoji sinci, gdje brat bratu svojem
Nožem razranjava i krvari grudi.

Domovino, majko, amanetu slatki,
Što te više gledam, to te više žalim
Raskidanu, bijednu; sa suzom u oku
Ljubim tvoju grudu i dušu si galim . . .

Ljubim tvoju grudu, ali koja hasna,
Nesložan brat bratu gorku kupu mudi —
Umjesto ljubavi: drač i razdor sije,
Sam si truje dušu i srce u grudi.

Što hasni bit Hrvat i riječju i djelom,
Kad se značajevi vuku kalom blata,
Prazna slama mlati i u oči baca
Protivniku, a sve pustog rad inata — —

Oj, čelik-Hrvati, gdje ste opjevani
I ti kruno slave, što si prodičila
Domovine hrabrost, uz krjeposti ine,
Kojima je vazda ukrašena bila?

Oj, čelik-Hrvati, gdje ste?! Domovino,
Što te više gledam, to te više žalim
Raskidanu, bijednu; sa suzom u oku
Ljubim tvoju grudu i dušu si galim . . .

Al, stanite! Nije danas više tako,
Prošla su vremena, kad je Pjesnik plako;
Hrvat sa Srbinom i Slovencem gradi
Novi Dom i Život sve odreda mladi.

Ima tu i suza, a i dosta leda,
Tek svoji smo, pa se lakše svijetom gleda
U budućnost. Majko, pomozi nam samo,
Da još »Aleluja« skupa zapjevamo!

UMJETNIKOVA PJEŠMA*

LEGENDA

Gdje raste četrun, maslina i lovor,
Gdje dižu grane ponosne platane
I cvijeće cvate najžarkijih boja,
Slušajući morskog žala Šaputanje:
U izdubini zida križ mramorni stoji,
A kraj njeg tužna Božja Mati moli;
Od silnog plača suzne su joj oči,
Dok srce puca od beskrajne boli.

Niz dugi ljeta kip taj sam stajaše
Sred vrta, ko kam posred razvaline;
Za nj ljudi znahu, al ga rijetko kada
Posjetiše. No kada je s vadrine
Jednoga dana — bijaše vruća proljet —
Sjevnula munja, oganj pao s neba
I smrsko krasnu stoljetnu aloju;
Svijet došo silan, da tu štetu gleda.

Med mnoštvom tim i mladić jedan bio,
Na kojeg čelu bješe bo i sjeta;
Uz ljudstvo on je zadnji stupio tio,
U srcu plako sudbu aloj-cvijeta.
Pa kad je zatim u vrt dalje pošo
I ugledao mramorno raspelo,
Začuden stane, gledajući krasno
Umijeće ljudsko, pravo remek-djelo.

I od to doba dolazio češće,
Da gleda svete umjetnosti djelo;
Po cijele sate tu je boravio
I šiljo molbe pred Božje propelo.
A katkada je i uz javor-gusle
Zapjevo svoju pjesmu koju svetu,
Ne skinuvši ni za čas s kipa oči,
Sved tonući u Majke boliu, sjetu.

I u tim mu je časovima bilo
U bolnim grudma i lakše i slađe,

* Za bolje razumijevanje ove pjesme spomenuti mi je, da sam sadržaj za ovu pjesmu uzeo iz legendarne pripovijesti života mladoga talijanskoga skladatelja opera i crkvene glazbe Giovanni-a Batiste Pergolose-a, koji se rodio 3 I 1710. u Napulju, a umro 17. IV. 1736. u Pozzuoli kod Napulja. On je uglasbio korizmenu pjesmu „Stabat Mater“ („Stala Majka“), koja se i danas u crkvi pjeva, a na nju se i misli u ovoj pjesmi pod natpisom „Umjetnikova pjesma“.

Ko da je neka nevidljiva ruka
Odagnala sa nj tugu i beznade,
Pa kad nadošlo korizmeno doba,
Žalosno vrijeme Majci posvećeno,
On, umjetnik, je podno milog kipā
Još češće pjevo zvonko, ushićeno.

Tako i danas. A sunašće žari
I baca zrake povrh Hrista glave,
Dok podno križa crvene se ruže
I uz njih žive ljubičice plave;
U cvjetnom grmu ptičice cvrkuću,
Sva narav vedrim smiješkom pripijeva,
A kraj golgotskog mučenika Majka
Satrvena sva gorke suze lijeva.

Oh, kakva sjeta, neizmjerna tuga
U tenu tom mu grudi obuzela!
Oh, kakva sućut takla mu je srce,
Videći kako salomljena, svela
I puna boli Majka suze lije,
A suze vase milost, sažaljenje!
I on, umjetnik, tada pun tronuća
Zaplače, gledeć kipno to kamenje.

Plakao je i slao molbu vruću:
»Oj, Majko moja, sveta mučenice!
Kad Tebe gledam, duši mi je lako,
A licem teku suze radosnice;
Oj, Majko sveta, moli Sinka svoga:
Nek sa mnom bude, što je volja Tvoja!
Oh, reci jošte, kako da Te slavim,
Da nađem milost Tvoju, Majko moja?

I gle! kameni kip je oživio,
A suzne oči, Majke progledale
I uprle u bolnog umjetnika,
Pa usne tihim šaptom zborit stale:
»Čula sam, sine, vapaj tvoj i primam
Zavjetnu zrtvu; nadi pjesmu sada,
Koja će boli dostići vrhunac
I prenuti me od teškoga jada.

Oh, pjesmu nadi, pa će kapat suze,
Znak, da je srcu odlanulo mome;
Učini, pa će molit Sina svoga,
Nek ponajbolje dade žiću tvome«.
Znesen kad je mladić saslušao,
Mramorni kip je opet onijemio,
A mladić papir uzeo tad bijeli
I za čas krasni pjesmu uglazbio.

Uz javor-gusle zatim pjevat stao,
A pjesma — sama nježnost i milina —

Drhtaše tužno i puna slatkoće
Pred licem Majke i Raspetog Sina.
I čuda, gie! Kod zadnjih riječi pjesme
Ko da je život dahn'o u propelo:
Gospino lice postalo je milo,
Na usman' smiješak titraše veselo.

A mramor suze kapale su s oka,
Ko biser rosa kad na cvijeće pane
I padale na čelo umjetnika.
A on, sav blažen, duše razdragane,
Pobrza Majci do podnožja kipa.
Tad Majke Sin mu na uzdarje dao
I on je svladan sladahnim umorom
Klonuo i u sanak vječni pao ...

CJEPANICA

Do Lučinja bio je mir u selu. Ljudi živili, kako se već živili dan iza dana tekao svojim jednoličnim životom.

Mjesni učitelj je svoje radio, iako su suseljani, onako nerezali šaputati i po koju krupniju.

— E, lipo ti j' njemu. Uči i ne uči, a bere platu.
Onda će drugi:

— Da j' samo to i tako, al di su mnoga milošća, pa »zadave« rabota i štošta.

— Ja, ja; treći će da nadoda i dometne svoje opaske iz prilike skrbi za »škulu« i »narod«.

— Viš, na to nisam ni mislio. A to t' je velika stvar.

I sad je uzeo stav mudraca, koji kupi nadugo i naširoko samo zato, da što pravilnije zaključi.

— A to t' je velika stvar u današnje vrime, di je radna s skupa. Pomisli ti, brate, kad učo upregne deset, dvajst — dvajst! bude to i triset, pedeset, pa i sto škulara. Već, kol'ko škulara ima! Pa ti ondakar svi uzmu lopate, moći grablje, budake i kaki već treba alat, da se radi; pa ti to udara i radi, rabota ko marva, a zabajdave.

— Zabajdave, zabajdave...

— Lako t' onda imati svega, pa i »okulirane« ruže, voćke, dvi vrsta voća, najlipši ambar i sve... kažem t' ja, svih baš sve.

Ne mogavši na brzu ruku nabrojiti sve prigovore i zazu manuo je Čič-Daja obim rukama, kao tobože, nek ide svim vraga, jer svi ti razgovori ne će ionako popraviti ništavne stvari. I već je odmakao desetak koračaja, a onda se vratiljima natrag. Nabrzno se uzrujao i došao očitom nakanom

kaže svoju zadnju. Istina, koracajući naglo, sam se je upućivao, kako ne treba »kazati baš sve«, jer ljudi su ljudi. »Ne viruj nikom, a sam pazi, šta kažeš!« Tako je on govorio odvajkada, a pritajeno i radio. Pa kad su ga ljudi zapitkivali:

— Čič-Dajo, kažti nama, kako to, da s' ti baš uvikar i svuda najpametniji čoek?!

A on ti se samo smijuli, pa ni kec-pec.

— Ne razume to svit, ako vam i kažem. Pa i zašto? Pa ondakar, ako t' ja sve kažem, šta će ostati meni? Jok, svaki nek misli svojom čupom. Imate svi glavu, pa vadi iz nje, što ima. Je l' tako — a?!

— Tako, tako.

A i gdje bi tko i protuslovio, pa da se osramoti pred čič-Dajom, koji je znao, onako od komada, obbrisati svakoga, pa i samoga župnika.

— Ju, Bože, kako s' to samo usudi, 'oće ga Bog ...

— Šta Bog ... šta pop ... On t' je čoek ko i ja. Ne mislim ja zlo. Pa i Krist kaže, treba govoriti istinu, a ja t' kažem istinu svakom u brk ... svakom.

— Tako, tako ...

I kako god on, tako i ljudi. Iznimka je u užem krugu, tamo kod Jesenkovića. Onda mu se razveže jezik i on izlane svoju mudroliju.

— Sad ču t' ja kazati, a vi ondakar probajte.

Tu malo zastane, da uzmogne svakom riječju dokazati svoju pamet, kako bi zadržao svoj autoritet.

— Zašt' sam ja najpametniji u selu? Zašt'?!

Mala pauza. Braća razbečila oči, pa sve igutaju. U sobi kvrca samo njihalica na satu i čič-Dajino struganje stolicom.

— Sadikar ču ja vama kazati, a Vi ondakar zagrabit u posao, pa će biti čitavo selo najpametnije ... čitavo selo, a ne samo čič-Daja. Ehe—he—e ...

Prigušeni smijeh odjekne na praznim čadavim zidovima, a glas oštri ječne kao jeka:

— Ajde najprije u zdravlje čič-Daje!

Čaša lizne čašu, grla zagrkoče, dim u luli zadimi i onaj kržak zasmrdi jače, pa opet kao i prije. Svi šute, da jedan govori, svi premisljavaju, kako bi trebalo kazati i ovo i ono, ma da se kaže, bilo bi to možda ludo, besmisleno i djetinjasto, pa slabljenje i ono malo samosvijesti pojača se u tren oka, sve iščezne, riječ zapne sama u grlu. I niko ne kaže ništa, da drugi kaže sve...

— Eto, to t' ja radim oduvika.

I sad se izlane:

— To t' ja, kako se kaže, primam puno, a ne dajem ništa. Na dugo i na široko tumačio je čič-Daja, kako u novom društvu govori vrlo mašo.

— Ne govorim t' ja baš ništa.

A to biva zato, da sasluša sve, jer time upozna ljude, a kad ih upozna, lako će predusresti svakom.

— Tako ja — — — — — — — — — — —

Čim su ga ljudi suočili, znali su, da će sada kresnuti nešto velikoga, nešto, što će upaliti.

Kako mu se žurilo, on je već kod zakletaja počeo galamiti.

— Nij, ono sve, nij' ono ništa, al drva... drva su sve. Et' ja, pa ti Đurica, pa ti Andrišo, pa ti Joza, pa ti Mataja, pa ti Bać-Tadaja, ondakar onaj škiljo Rokoš i franjeliv lipi Stipo, pa ako ćeš i naš bokter, pa babičin »Dripa« i Anke Rakine tutljavi onaj žmirokaš Šima, što mu naš »fešter« pred nosom odveo ženu, debeli kolar Šico, od one lapače Soke, pa njezin »priša« i svi redom... čitavo naše selo, pa čitavo ono naselje u ataru, pa i sam ciglar Feter Josi — svi mi... Pa otklem baš svi mi, a učo ništa, baš ništa. Ko bajagi »gospodin« i zato. Nije pravo, pa eto. Nije m' ž'o, al ne triba da bude.

I čič-Daja lupne petom o ilovaču, da je sve zazvonilo.

Svi slušaju, pa ništa, slušaju i nitko nij' da bi mrđnuo. Ne usude se. A čič-Daja začas skrene, pa će lisicavo:

— E golubovi moji, baš ste ludi, ko da vas rodila ona pijana raknenika. Svi vi to slušate, što t' ja govorim, a ja b' ti se

okladio sa svima, da ne zname, što mislim, niti što 'oču. Ne zna nitko.

— Ne zna, ne zna. Pa i kako bi, kad nam nisi kazo — onako sve okolo kere i zafrkavajući progundja Andrišin Luka, kojega je — izuzetno — čič-Daja uvelike poštivao već radi dobre šnjoke i darežljive ruke.

— Jes, jes... nisam t' ja kazo, pa ne moš ni znati; ne bi ni ja...

Kako mu nije preostalo drugo, on je zakoračio sasvim blizu i sjeo uz druge, onako za dulje, kad se namještavao s kraja na kraj.

— Elem, naš vam učo dobiva dvanaest fati... onih šumskih. Računo sam t' ja, pa tij izlazi ovaj račun. Za škulu neka triba fat, ajd neka j' dva, ostane njemu ravno deset. Neka t' on sadikar potroši za kuvanje dva fata, ostane osam. Više ne triba, kad je više kod popa i birtaša, već kod kuće. A žena opet svaki čas u gostima, u litu s' jede voće, u jeseni nosi onaj meso, onaj kobasicice, onaj parče sala, onaj čvarke. Pa šta će tu, brate, drva. I sad molim ja tebe, neka potroši i tri, pa ako ćeš baš i četiri, a to nije, škula dva, ostane njemu još šest fati.

— Jes, šest... novac, brate, vridi to zlata...

— Pa onda druge godine opet, treće opet, kroz deset godina eto t' njemu šezdeset fati, kol'ko nema ni sam grof. To su brate silni novci, a mi moramo drva kupovati za skupe novce. Lako j' ondakar njemu, da se preko ferija bitandži i tepe po svitu... za naša drva... za naše novce.

— A—a... govori dobro.

— Istina j'...

— Tako, tako...

— Viš našto čič-Daja sve dolazi...

— Pametan čoek...

— Napametniji...

Sad je predgovornik bio pravi gospodar sviju.

— Ni' to u redu, da ja kupujem drva za skupe novce, a grofova šuma pred nosom. Pa ondakar još kupuj baja za svoje novce...

— Skupe bome i preskupe...
— Kokoši ne nesu, polja ne rode, porez velik...
— Šta porez, šta kokoši, šta zemlje, opet će čič-Daja skrenuti na svoju stranu. Trebam t' ja drva za kolje, za livču, za banak, za štalu, za ambar; trebam t' ja drva za kujnu, trebam t' ja za kiljer, pa za furunu. Ta triba najviše, ta poždere sve, a ono iz baščina ko lakat. Di b' to ugrijalo. Di b' — —

Tu je stao, pa ni makac. Dalje nije htio, pogotovo, kad je obješenački školski »obornik« odrapio:

— Pa ima učo... ima t' on drva za nas.. za sve nas. Čič-Daja se lecnuo, ali ne reče ništa... ni »bele«.

Dva dana kasnije uznemirilo se selo. Sve nešto šuška i buška, a nitko ne će da glasno i jasno kaže i zapita, što je na stvari. Bilo tu i tamo po koji, da će kazati ovo, pa ono, ali u lice nije htio nitko. Nije bilo odvažnosti. Sam čič-Daja svojom govorljivosti zgodno bi prešao svaki govor, pa i onda, kad bi drugi zapeo. Tako je to bivalo uvijek, pa bi to bilo i sada, ali se čič-Daja nekud osamio, pa ga nije bilo vidjeti ni za dijek. Kao da je propao u zemlju.

Kad je treći dan izišao, svi oko njega onako lile lale, ali nitko da zagrize u kiselu jabuku.

Odmah u to pronikao čič-Daja, pa čisto uživa u njihovoj slaboci. U prsima nešto sve raste... raste.. raste. Kroz žile teče krv brže i on osjeća, kako mu oko ušiju koža crveni, a pritajena ugodnost mili po licu i samoj kosi na glavi. Postao gipkiviji i lakši. Ruka maše sama, a noge samo što ne zakorače, dok misli se nižu sve jedna za drugom i uporedo time riječ po riječ teče ubrzano i slijeva se osobitom lakoćom u jednu suvislost. To djeluje na okoliš kao neka tajna obmana, jer dok se on jača, dotle svi drugi slabe do nekoga klonuća, koje onda samo lagacko drži sve na površini. A tu površinu ljlja po svojoj miloj volji čič-Daja.

— Kako ljudi... kako?!

Kimaj glave onamo, drmaj ramena, mahanje ruku, podštakivanje i lupkanje nogom, potresaj nogavice i tako redom. Svaki